

Badeloch

Samen blijven wonen bij dementie

In Den Bosch is in april 2017 een uniek woongebouw opgeleverd: Badeloch. Dit is een bijzondere woonvorm waar mantelzorgers en hun partner met een (beginnende) vorm van regieverlies langer zelfstandig samen kunnen wonen. Vooral voor mensen die nog niet toe zijn aan 24-uurszorg, is dit een uitkomst. Badeloch biedt 51 huurappartementen aan.

Uniek woongebouw

Blijven wonen bij degene van wie je houdt. Dat is wat heel veel mensen willen, zelfs als dat moeilijker wordt omdat één van beiden zorg nodig heeft. Dan komt er veel terecht op de schouders van de ander, die plots mantelzorger wordt. In Badeloch kunnen partners langer samen blijven wonen, omdat er voorzieningen zijn die de mantelzorger ontlasten. De gevraagde zorg kan te maken hebben met regieverlies (zoals bij dementie), geheugen- of andere problemen. Maar ook mensen met een andere zorgvraag kunnen hier een appartement huren.

Badeloch is gebouwd door woningcorporatie BrabantWonen. Er wordt samengewerkt met BrabantZorg. Wil van de Laar, locatie-manager bij BrabantZorg licht toe: “We kijken te vaak met een zorgbril op naar hoe mensen willen wonen en zijn nog erg gericht op zorg leveren in een instelling. Maar wat is er mooier dan het mogelijk maken dat een echtpaar samen kan blijven wonen? Of een moeder voor haar zoon kan blijven zorgen? Dat hebben we hier samen gecreëerd.” Het gebouw is dan ook genoemd naar Badeloch, het vrouwelijke personage uit Joost van den Vondels toneelstuk Gijsbrecht van Aemstel (uit 1639). Badeloch, eigenlijk een mantelzorger pur sang, staat symbool voor de liefde tussen twee mensen. En dat is precies waar het bij dit appartementengebouw om draait.

Zelfstandige appartementen en meer

In het woongebouw bevinden zich 51 ruime, zelfstandige appartementen van zo'n 90 m². Alle appartementen zijn rolstoeltoegankelijk en levensloopgeschikt, net als de rest van het complex. Er is geen domotica aangelegd in de woningen. Wel is ter voorbereiding elektra aangelegd bij de gordijnrails zodat deze op termijn met een afstandsbediening bediend kunnen worden.

Op de begane grond is een mooie ontmoetingsruimte met ruim terras aan het water. En hiernaast is een kantoor van het thuiszorgteam van BrabantZorg. Wil van de Laar: “Onze voornaamste taak is zorg verlenen bij mensen thuis. Bij Badeloch kunnen we onze zorgdiensten,

afhankelijk van de indicatie, nog breder inzetten omdat daar ook een ontmoetingsruimte is. Ook dáár kunnen we professionele zorgondersteuning bieden.”

Chaja Moerman, ontwikkelaar bij BrabantWonen: “De appartementen zijn heel ruim, zeker voor de sociale huur. De ontwikkeling is natuurlijk al enkele jaren geleden gestart. Nu zouden we dit niet meer zo ruim bouwen. De doelgroep voor deze woningen is moeilijk te vinden, onder andere vanwege de taboesfeer die heerst rondom het thema dementie. Wetgeving als passend toewijzen voor woningcorporaties maakt het extra lastig om binnen deze groep huurders te vinden waarbij het inkomen dan ook nog past. We hebben best even moeten zoeken voordat we alle appartementen goed verhuurd hadden.”

Eten en op adem komen

De ontmoetingsruimte is bedoeld voor zowel de bewoners van Badeloch als mensen uit de buurt. De ruimte is er om mensen via laagdrempelige activiteiten met elkaar te verbinden. Door samen te koken of koffie te drinken. Ook wordt er dagbesteding geboden zodat de mantelzorgers hun handen een dag vrij hebben. Het is een prettig idee voor mantelzorgers dat deze mogelijkheid in het complex aanwezig is, zodat ze soms even op adem kunnen komen. Willen ze even de stad in, een boodschap doen of bij iemand op de koffie, dan kunnen ze hun partner met een gerust hart in de ontmoetingsruimte laten deelnemen aan activiteiten. Die kleine dingen zorgen ervoor dat mantelzorgende partners het langer kunnen volhouden. Ook het ontmoeten van lotgenoten helpt. De activiteiten worden ondersteund door Welzijn Divers en begeleid door vrijwilligers uit de buurt.

Wekelijks wordt er gekookt door vrijwilligers uit de wijk. Zo ook op het moment dat wij er komen kijken. Het is een drukke bedoening in de ruimte: zo'n 35 mensen zitten aan lange tafels. Ouderen maar ook jongeren, familieleden en een enkel (klein)kind. Het ruikt heerlijk en er is goed zicht op de open keuken waar het eten bereid wordt. Het voelt informeel, gezellig en huiselijk.

Verbinding met de wijk

Welzijn Divers heeft financiering gekregen van de gemeente en van BrabantZorg om verbinding met de buurt te maken. Zij gaan na welke talenten er zijn die benut kunnen worden en wie er mee wil doen aan de activiteiten. Anita Putters, werkzaam bij welzijnsorganisatie Divers, licht toe: “De wijk denkt en helpt mee. We hebben de wijkbewoners gevraagd wat zij de bewoners kunnen aanbieden. Er is inmiddels een breed aanbod aan activiteiten gestart.” Bente van der Vleuten van Welzijn Divers vertelt dat dit bewust zonder de zorgmedewerkers is opgezet. Anders krijg je toch weer een ‘zorgsausje’. Ze gaan nu wel professionele dagbesteding

aanbieden in de ontmoetingsruimte. En mensen met een beperking gaan vanuit zorgorganisatie Cello koffie schenken. De kerk zoekt ook ruimte en kan hier nu terecht. Inmiddels is er al een spelletjesmiddag en wordt er na de zomer verder gewerkt aan samenwerking met de Schalm (mensen met verstandelijke beperking) en een basisschool uit de wijk, waarvan de kinderen uit de bovenbouw mee gaan helpen. Dat soort uitwisselingen is precies het doel van deze voorziening.

Van lage tot hoge huur

Er zijn door BrabantWonen drie huurcategorieën gemaakt:

- appartementen onder de eerste aftoppingsgrens €586,68;
- appartementen onder de liberalisatiegrens €668,68;
- appartementen boven de liberalisatiegrens €796,00.

Afhankelijk van het inkomen van de huurder is de huurprijs van de woning bepaald. De huurovereenkomst sluit de huurder met BrabantWonen. Deze overeenkomst is wel gekoppeld aan een zorgovereenkomst indien men zorg nodig heeft. BrabantZorg is dan de voorkeursleverancier. Dit is nodig zodat BrabantZorg ook de voorzieningen en infrastructuur voor de zorg in het complex kan blijven aanbieden. De nieuwe huurders hadden er geen probleem mee om over te stappen van een andere zorgaanbieder. Het is vooraf duidelijk uitgelegd waarom dit zo is. Chaja Moerman vertelt: “Intern bij BrabantWonen hebben we het wel moeten ‘verkopen’. Het uitgangspunt van keuzevrijheid voor de klant wordt heel belangrijk gevonden.” Als zij dan uitlegt dat BrabantZorg ook geïnvesteerd heeft in de algemene ruimten, dan snappen mensen het wel.

Aanpassen woningen

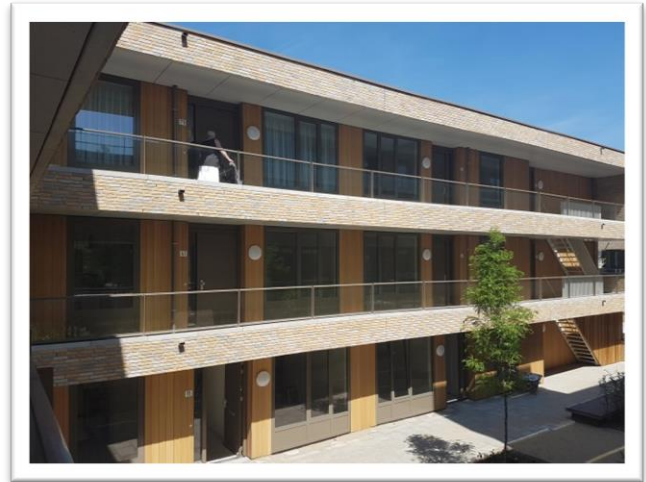
Helaas loopt niet alles zoals bedacht in Badeloch. Chaja Moerman: “In het ontwerp van het complex waren eerst zes kangoeroewoningen gepland: woningen die per twee gekoppeld zijn. Het lukte helaas niet om hier geschikte ‘koppels’ voor te vinden. We dachten er meerdere te hebben, zoals een oudere broer en zus die nu samen wonen waarvan er één zorg nodig heeft. En een moeder met een zoon met een beperking die nu heel klein wonen. Uiteindelijk besloten zij toch om hier niet te komen wonen, omdat het te duur voor hen is om voor twee woningen huur te gaan betalen. De zoektocht duurde te lang en we kunnen ons geen leegstand permitteren. De wachtlijst voor sociale huurwoningen is namelijk erg lang in Den Bosch. Toen is helaas besloten om de kangoeroewoningen toch te splitsen en apart te gaan verhuren. Zonde, want ik ben er van overtuigd dat hier wel behoefte aan is. Misschien zijn we net iets te vroeg met dit concept?”

Ook bewoners zonder zorgvraag

Enkele maanden is het complex nu opgeleverd en bewoond. Er zijn best veel mensen komen wonen zonder zorgvraag, zij maken de stap om te verhuizen dus preventief. Dan hoef je later niet uit elkaar, mocht één van twee geheugenproblemen krijgen of een andere zorgvraag. Er zijn acht mensen met dementie komen wonen, een paar mensen met Niet-Aangeboren Hersenletsel (NAH) en een paar mensen met een lichamelijke zorgvraag. Het type huurders is divers, het zijn vooral echtparen maar ook een moeder met een zoon die zorgbehoefstig is. En ook een echtpaar dat intramuraal woonde in een verzorgingshuis en die woning te klein vond.

De bewoners zijn vooral 55-plus, maar dit is geen vereiste. De toewijzing van de woningen gebeurt via het woonruimteverdeelsysteem. Geïnteresseerden moeten zelf aangeven dat ze zorgbehoefstig zijn, maar het is niet nodig een zorgindicatie te hebben. Als de zorgbehoevende partner overlijdt dan kan de andere huurder hier blijven wonen.

Bij het ontwerp van de appartementen is gelet op elementen die het dementievriendelijk maken. De plattegronden zijn samen met BrabantZorg gemaakt en ook Alzheimer Nederland dacht mee. Er is onder andere gelet op goede 'zichtlijnen' in de woning zodat de indeling logisch is, de draairichting van de deuren en er is een schuifdeur tussen woon- en slaapkamer.

Langer zelfstandig in de praktijk

De samenwerking tussen BrabantWonen, BrabantZorg en Welzijn Divers is opbouwend. Alle organisaties werken vanuit de visie dat het wonen hier zo gewoon mogelijk moet zijn. Ze gaan uit van wat mensen wel kunnen, het beeld van positieve gezondheid, zowel in het complex als uit de wijk. Ze zijn ervan overtuigd dat mantelzorgers elkaar zo kunnen ontlasten en ondersteunen. Wil van de Laar: "Dit is het langer zelfstandig wonen van ouderen in de praktijk. We kijken vooruit, er is straks geen verzorgingshuis meer waar deze mensen naar toe kunnen." Chaja Moerman vult aan: "Als je een complex als dit bouwt, kan je verzanden in discussies over wie de inrichting van de ontmoetingsruimte betaalt. Dat willen we niet. We willen elkaar hier niet belemmeren, maar vooruit helpen. En dan groeit het ook. Er is laatst een biljarttafel geschonken door een wijkbewoner. Kijk, dat is nou mooi." Er zijn nog volop plannen, zoals een kunstproject voor de aankleding van de tuin, een huiskamerproject en dansactiviteiten. Benthe van der Vleuten van Welzijn Divers legt de verbinding naar de actieve wijkbewoners. "Zij hebben een andere rol dan de vrijwilligers bij een zorgorganisatie. Zij bepalen veel meer zelf wat ze willen en kunnen bijdragen en komen dan ook zelf met allerlei ideeën."

De bewoners betalen voor de ontmoetingsruimte een bedrag per maand. BrabantZorg en de gemeente hebben ook een bijdrage geleverd om de activiteiten te starten. Ze willen vooral het positieve benadrukken en dit laten groeien. De gemeente komt binnenkort langs om te bezien wat zij vanuit de Wmo kunnen bieden in dit complex.

Leerpunten en uitdagingen

Is dan alles positief? Uiteraard zijn er verbeterpunten. Het kantoor van de thuiszorg naast de ontmoetingsruimte is heel laagdrempelig en dit werkt prettig. Een nadeel is dat sommige vragen van huurders nu bij de zorg binnenkomen, terwijl dit bijvoorbeeld bij de huismeester van BrabantWonen moet zijn. Belangrijk is dus dat bewoners weten bij wie ze waarvoor moeten zijn. BrabantWonen gaat daarvoor nog informatiekastjes ophangen.

Chaja Moerman: “Een ander leerpunt voor ons is de verhuur van de woningen, dit duurde wel even. Nu zijn ze allemaal goed verhuurd aan de doelgroep voor wie dit complex bedoeld is. Dat is mooi want er zijn veel investeringen in het gebouw gedaan om het geschikt te maken.”

En dat is het zeker, een zeer geschikt gebouw voor een doelgroep die het steeds langer thuis, zelf moet redden. Dan is dit een mooi alternatief om naar toe te verhuizen als je voorbereid wilt zijn op de toekomst.

Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg
augustus 2017

Tekst: Penny Senior

Foto's: Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg

Wonen met dementie

Langer zelfstandig wonen is ook het devies voor mensen met dementie. En als dat niet meer gaat, dan kan je terecht in een verpleeghuis. Maar ook mensen met dementie willen iets te kiezen hebben. Gelukkig worden er in het veld nieuwe woon- en zorgvormen ontwikkeld die aansluiten bij de diversiteit van mensen met dementie. Het Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg belicht in deze artikelenreeks vijf verschillende woonvormen.

<https://www.kcwz.nl/thema/doelgroepen/nieuwe-vormen-van-wonen-met-dementie>